

Keit Kasemets
Riigikantselei
eis@eelnoud.valitsus.ee

Teie: 01.10.2026 nr 7-2/26-01927-1

Meie: 20.10.2026 nr 2-7/26-257/2

Arvamuse andmine kriisiülesandega ametikohtadega seonduva määruse eelnõu kohta

Austatud riigisekretär

Täname Teid võimaluse eest avaldada arvamust kriisiülesandega ameti- ja töökohtade regulatsiooni puudutava määruse eelnõu kohta.

Eelnõu § 3 lõike 4 kohaselt peetakse arvestust kriisiülesandega ameti- või töökohal töötavate ning sellisel kohal töötama määratud isikute üle töötamise registris. Euroopa Parlamendi liikmeid maksukorralduse seaduse alusel töötamise registrisse ei kanta, mistõttu võiks see asjaolu selles sättes kajastuda.

Eelnõu §-des 4–6 sätestatud töökohustuse piiramise tingimused ja vaidluste lahendamise kord vajavad Riigikogu Kantselei hinnangul täiendavat läbivaatamist, et tagada regulatsiooni kooskõla kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (KORKS) §-ga 108 ning arvestada põhiseaduslike institutsioonide eripära ja institutsionaalse autonoomiaga.

KORKS-i § 108 lõike 3 kohaselt selgitab Kaitseressursside Amet (KRA) koostöös Kaitseväge ja muu hulgas põhiseadusliku institutsiooniga välja, kas ja millistel tingimustel on võimalik isikut sõjaaja ametikohal või kriisiülesandega ameti- või töökohal asendada. Paragrahvi 108 lõike 4 kohaselt võib KRA Kaitseväge ettepanekul piirata isiku töökohustuse rakendamist ja täitmist juhul, kui lõikes 3 sätestatud menetluses selgub, et **isikut ei ole võimalik tema sõjaaja ametikohal asendada**.

Eelnõu § 5 lõikes 1 on kasutatud seadusest erinevat kriteeriumi. Selle kohaselt võib KRA piirangu kehtestada, kui isiku asendamise võimalused sõjaaja ametikohal on **väiksemad või samaväärsed kui kriisiülesandega ameti- või töökohal**. Seega lähtub seadus küsimusest, **kas isikut on võimalik sõjaaja ametikohal asendada**, eelnõu aga sisuliselt küsimusest, **kummal ametikohal on isikut raskem asendada**. Need kriteeriumid ei ole samatähenduslikud. Eelnõus kasutatud võrdlev kriteerium lubab piirangu kehtestada ka juhul, kui isikut on sõjaaja ametikohal võimalik asendada, kuid tema asendamise võimalusi hinnatakse kriisiülesandega ameti- või töökohaga võrreldes väiksemaks või samaväärseks.

Palume seetõttu hinnata eelnõu § 5 lõike 1 kooskõla KORKS-i § 108 lõikega 4. KORKS-i § 108 lõikes 11 sätestatud volitus kehtestada määrusega töökohustuse rakendamise ja täitmise piiramise täpsemad tingimused võimaldab seaduses sätestatud tingimusi täpsustada, kuid määrusega ei peaks kujundama seaduses sätestatud piirangu kohaldamise eeldusest sisuliselt erinevat alust.

Põhiseadusliku institutsiooni puhul vajab regulatsioon lahendust, mis arvestab tema institutsionaalset autonoomiat. Põhiseadusliku institutsiooni hinnang sellele, milline personal on vajalik tema põhiseadusest ja seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ning kas konkreetne isik on nende ülesannete täitmiseks vältimatult vajalik, ei ole käsitav üksnes tavapärase tööandja personalivajaduse hinnanguna. Tegemist on hinnanguga põhiseadusliku institutsiooni võimele jätkata talle pandud ülesannete täitmist ka kriisiolukorras.

Teeme ettepaneku sätestada põhiseadusliku institutsiooni puhul, et KRA võib põhiseadusliku institutsiooni seisukohast hoolimata piirata kriisiülesandega ameti- või töökohal oleva isiku töökohustuse rakendamist ja täitmist üksnes juhul, kui isik on sõjaaja ametikoha ülesannete täitmiseks vältimatult vajalik, vajaliku väljaõppe või ettevalmistusega asendajate hulk ei ole piisav ning võimaliku asendaja väljaõppeks või ettevalmistamiseks kulub rohkem kui kuus kuud.

Selline lahendus tasakaalustaks ühelt poolt sõjaaja ametikoha täitmise eriti kaalukat vajadust ja teiselt poolt põhiseadusliku institutsiooni autonoomiat oma põhiseaduslike ülesannete täitmiseks vältimatult vajaliku personali määratlemisel.

Sellest vaatenurgast vajab täiendavat hindamist ka Riigikantslei roll eelnõu §-s 6 sätestatud vaidluste lahendamisel. KORKS-i § 108 lõike 10 kohaselt lahendatakse vaidlused **koostöös** Riigikantsleiga asjakohaste asutuste, isikute ja institutsioonide või ministrite vahel. Eelnõu kohaselt annab aga Riigikantslei kokkuleppe mittesaavutamisel riigikaitse tervikuvist lähtuva põhjendatud seisukoha ning KRA teeb otsuse sellest seisukohast lähtudes. Seega omandab Riigikantslei seisukoht erimeelsuse püsimisel lõpliku otsuse kujundamisel **määrava tähenduse**. Põhiseadusliku institutsiooni puhul on küsitav, kas selline lahendus on vajalik ja kohane. Riigikantslei saab täita seaduses ette nähtud koordineerivat rolli ning aidata kaasa kokkuleppe saavutamisele. Seevastu ei ole põhjendatud anda sellele sisuliselt määravat rolli otsustamisel, milline kaal tuleb omistada põhiseadusliku institutsiooni enda hinnangule tema põhiseaduslike ülesannete täitmiseks vajaliku personali kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Antero Habicht
direktor

Silver Sära
631360, silver.sara@riigikogu.ee